

RODOVÁ ROVNOSŤ

PRE POLITIČKY A POLITIKOV

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Realizované v rámci projektu: Spoločne pre zmenu: Inovácia stratégií a nástrojov na presadzovanie rodovej rovnosti v krajinách V4/Together for Change: Innovating Strategies and Tools to Advocate for Gender Equality in V4 Countries. Donor: Erasmus+ Key Action 2: Strategic Partnerships. Koordinujúca organizácia: Fórum 50 % (Česká republika). Partnerské organizácie : Možnosť voľby (Slovensko), Hungarian Women's Lobby (Maďarsko) , Towarzystwo Edukacji Antydyskryminacyjnej (Poľsko).

RODOVÁ ROVNOSŤ PRE POLITIČKY A POLITIKOV

OBSAH

01

ČO JE RODOVÁ (NE)ROVNOSŤ?

02

DEMOKRACIA A RODOVÁ ROVNOSŤ

03

DÔSTOJNOSŤ A EKONOMICKÁ
NEZÁVISLOSŤ ŽIEN

04

EKOMONICKÉ SÚVISLOSTI RODOVEJ
(NE)ROVNOSTI

05

RODOVÁ ROVNOSŤ A MUŽI

06

SLOVENSKÁ REPUBLIKA A RODOVÁ ROVNOSŤ

07

VÝZVY SÚČASNOSTI: HNU Tie
PROTI RODOVEJ ROVNOSTI

08

VÝZNAM A ÚLOHA MIMOVLÁDNYCH
ORGANIZÁCIÍ

ČO JE RODOVÁ (NE)ROVNOSŤ?

Naša každodenná realita aj výsledky výskumov ukazujú, že žijeme v spoločnosti, pre ktorú je charakteristické nerovné usporiadanie vzťahov medzi mužmi a ženami a pretrvávajúca diskriminácia žien. Rozšírenosť týchto nerovností napovedá, že nejde o nejaké zlyhanie na individuálnej úrovni, ale o celospoločenský problém.

Ak to chceme riešiť, musíme sa zamerať na zmenu vytvorených hierarchií medzi mužmi a ženami. Pre správne nastavenie opatrení však potrebujeme vedieť, ako tieto nerovnosti vznikajú, ako sa udržiavajú

a ako sa rôzne spoločenské systémy (rodina, školstvo, média, cirkev, politický systém) podieľajú na tomto procese. Práve v tom nám pomáha koncept rodovej rovnosti a kategória rodu. Tá popri iných kategóriách, ako je etnicita, rasa či trieda patrí medzi základné analytické nástroje spoločenskej vied a pomáha odhaľovať vznik nerovností a nastavovať opatrenia na ich odstraňovanie.

Rod si aj ty. Rod máš aj ty.

Rod sa používa na opis súboru kvalít a správania, ktoré sa očakávajú od mužov a žien. Malé bábätká, dievčatá a chlapci nevedia, ako by mali vyzerieť,

NAJVYPUKLEJŠIE PROBLÉMY RODOVEJ ROVNOSTI

- násilie páchané na ženách
- príjmové a ekonomické nerovnosti
- nízke zastúpenie žien v rozhodovacích pozíciách a politike
- neférové zaťažovanie žien starostlivosťou o domácnosť a deti
- vyššie riziko chudoby žien, najmä v starobe

ČO JE RODOVÁ (NE)ROVNOSŤ?

aké by mali mať vlastnosti, čo si obliekať, hovoriť, ako sa správať, myslieť alebo reagovať. Postupne sa to prostredníctvom rodovej socializácie „naučia“, čiže si osvoja rodové roly. A keďže žijeme v spoločnosti, ktorá má rozdielne očakávania od žien a od mužov a určuje, čo je „vhodné“ pre muža a čo pre ženu, učíme sa vrasť do dvoch svetov: mužského a ženského. Modely správania žien a mužov sú ovplyvnené predsudkami a rodovými stereotypmi, ktoré prispievajú k vzniku a akceptovaniu nerovností, diskriminácie a násilia.

Napríklad pokiaľ je v spoločnosti akceptovaný názor, že hrubosť a sila sú prejav „pravej mužskosti“, premieta sa to aj do správania mužov (násilní muži si práve takúto silu potvrdzujú na ženách násilím), ale aj celej spoločnosti a do konania inštitúcií (zľahčovanie násilia).

Vďaka kategórii rodu a analýzam v tejto oblasti vieme, že mnohé rozdiely medzi ženami a mužmi, ktorými sa ospravedlňuje nerovnosť, sú naučené a teda meniteľné – keďže sa odovzdávajú a reprodujú procesom sociálneho učenia. Práve preto máme šancu meniť diskriminačné praktiky: odstraňovaním škodlivých predsudkov a stereotypov, uvedomovaním a zohľadňovaním rodového hľadiska pri tvorbe politik či rozhodovaní.

Rod totiž neovplyvňuje len psychosociálny vývoj jednotlivých mužov a žien, ale zároveň organizuje sociálne vzťahy medzi mužmi a ženami a spoluvytvára spoločenské normy, inštitúcie či politiky. A tie organizuje hierarchicky (mužské je považované za viac ako ženské, napr. racionalita vs. emocionalita) a vylučujúco (buď - alebo, čo sa považuje za ženské sa nesmie považovať za mužské).

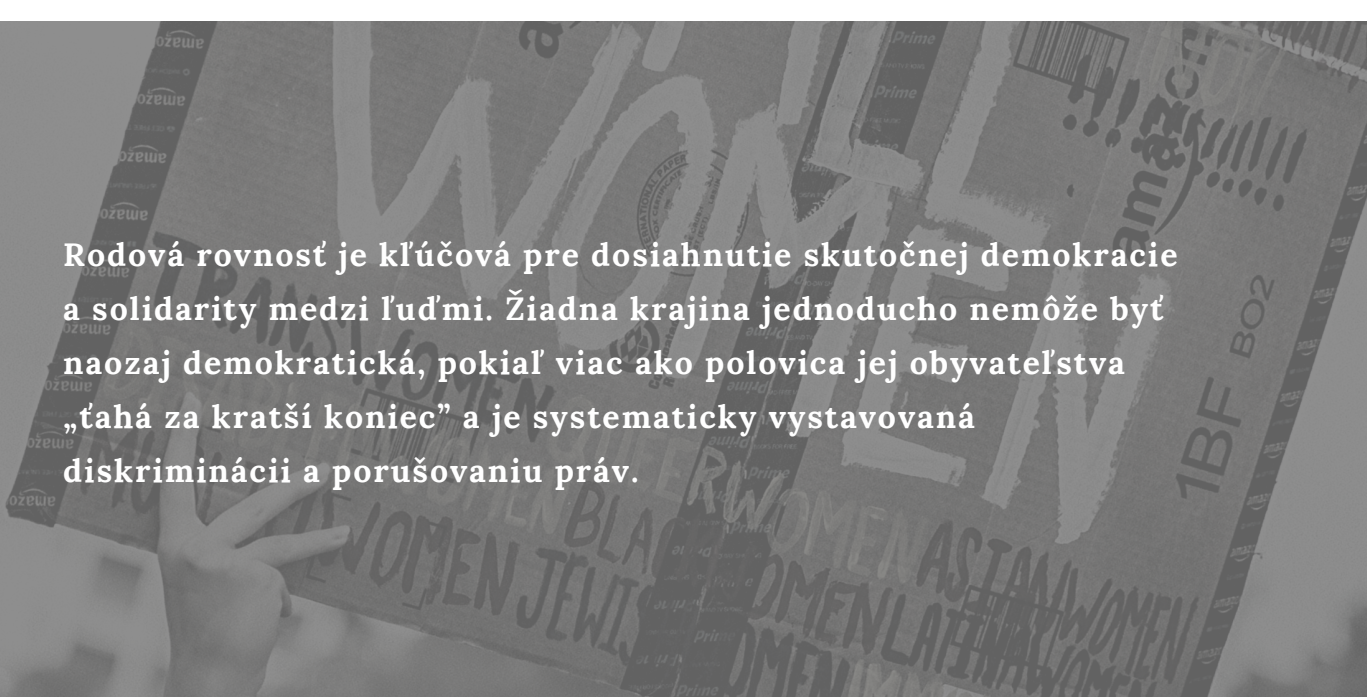
Rodová nerovnosť nepriaznivo ovplyvňuje aj mužov a často spôsobuje, že sú vylučovaní z citových sfér a je na nich vyvíjaný neprimeraný tlak ako na živateľov.

Nerovnosťou trpia aj celé rodiny. Ak sú ženy diskriminované a v dôsledku toho chudobnejšie, sú napokon chudobnejšie celé rodiny. A samozrejme aj celá spoločnosť.

DEMOKRACIA A RODOVÁ ROVNOSŤ

Štátne a verejné inštitúcie v demokratických spoločnostiach majú povinnosť poskytovať svojim občiankam a občanom nediskriminujúce služby a vytvárať podmienky na presadzovanie a ochranu ľudských práv a rovnosti. Posilnenie postavenia žien a podpora rodovej rovnosti sú rozhodujúce aj pre zabezpečenie dôveryhodnosti a legitímnosti rozhodnutí verejných inštitúcií. Aká by bola ich legitimita, ak by presadzovali, chránili a obhajovali záujmy len jednej skupiny, napríklad mužov?

Kvalitu demokracie neurčuje len forma inštitúcií, ale aj miera účasti rôznych sociálnych skupín na tvorbe verejných politík. Neprítomnosť žien v politickom a verejnom živote má za následok, že žijeme “v demokracii s mužskou tvárou” alebo „mužskú demokraciu“ - neúplnú a skreslenú formu demokracie. Ženy a muži musia mať zabezpečené právo spoločne a rovným dielom sa podieľať na rozhodovaní, ako aj spravovaní a rozvoji našej krajiny. A rovným dielom aj užívať výsledky rozvoja a života v demokracii.

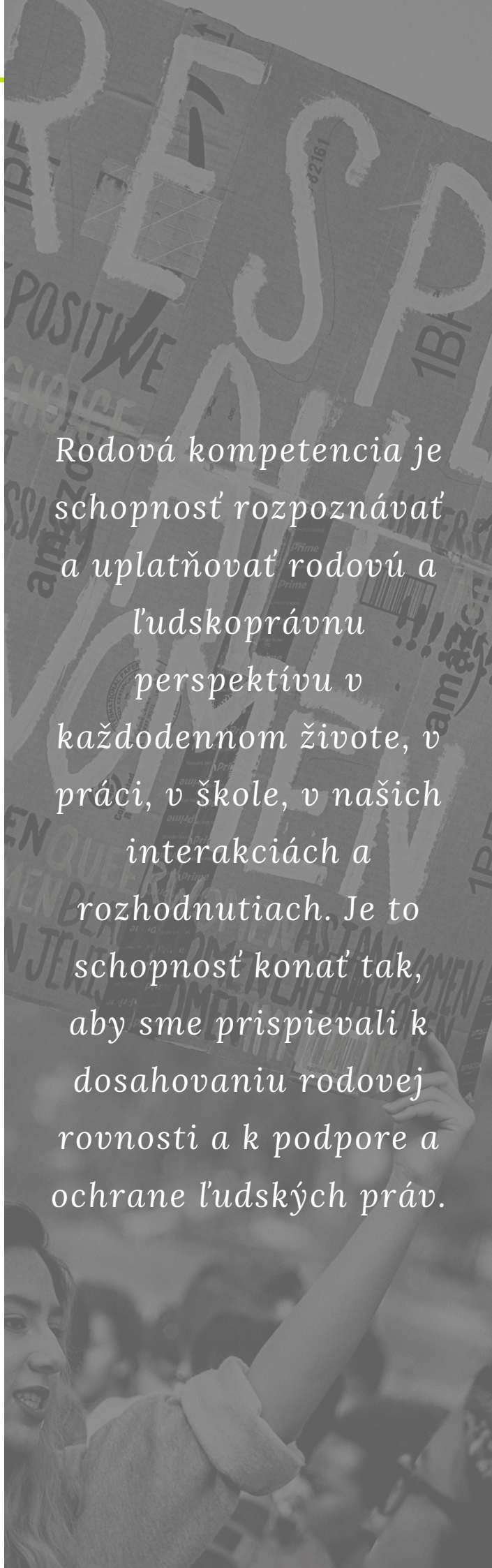
Rodová rovnosť je kľúčová pre dosiahnutie skutočnej demokracie a solidarity medzi ľuďmi. Žiadna krajina jednoducho nemôže byť naozaj demokratická, pokiaľ viac ako polovica jej obyvateľstva „ťahá za kratší koniec“ a je systematicky vystavovaná diskriminácii a porušovaniu práv.

DEMOKRACIA A RODOVÁ ROVNOSŤ

Pre presadzovanie ľudských práv žien a rodovej rovnosti do praxe je kľúčový rozvoj rodovej kompetencie občanov a občianok našej krajiny, s osobitným dôrazom na jej zvyšovanie u ľudí pracujúcich v politickej sfére a verejných či štátnych organizáciách.

Znamená to tiež učiť sa ako presadzovať rodovú rovnosť a ľudské práva v praxi, ako predchádzať diskriminácii na základe pohlavia a rodu a iným formám diskriminácie či ako sa vyrovnávať s vplyvom rodových stereotypov. Pre zvýšenie rodovej kompetencie a citlivosti je kľúčový proces rodového vzdelávania.

Rodová kompetencia je schopnosť rozpoznávať a uplatňovať rodovú a ľudskoprávnu perspektívu v každodennom živote, v práci, v škole, v našich interakciách a rozhodnutiach. Je to schopnosť konať tak, aby sme prispievali k dosahovaniu rodovej rovnosti a k podpore a ochrane ľudských práv.

DÔSTOJNOSŤ A EKONOMICKÁ NEZÁVISLOSŤ ŽIEN

Systemovo rodovo nespravodlivé nastavenie spoločnosti spôsobuje, že ženy sú počas svojho života vystavované častejšie ako muži rizikám prerušenia práce, neplatenej práci a partnerskému násiliu. Dôsledkom toho je nedôstojný život v chudobe a nemožnosť dosiahnuť ekonomickú nezávislosť.

Väčšina žien sa pohybuje v nízko príjmových pásmach, alebo na hranici minimálnej mzdy. Na Slovensku poberá minimálnu mzdu 217-tisíc ľudí (2018), z toho je 70% žien. Ženy zarábajú na Slovensku celkovo o 37,3% menej ako muži.

Ide o celkový príjmový rodový rozdiel, ktorý berie do úvahy viaceré druhy diskriminácie žien na trhu práce, ako sú napríklad nižšie hodinové zárobky, nižší počet odpracovaných hodín v platenej práci, nižšia miera zamestnanosti v dôsledku prerušovania kariéry pre starostlivosť o deti a iných členov rodiny. K rodovým príjmovým rozdielom prispieva častejšie dosadzovanie mužov do manažérskych pozícií, výrazne vyššie zaťaženie žien neplatenou prácou, devalvácia práce žien a nízke mzdy v sektoroch, kde prevažujú ženy a platová diskriminácia, t.j. porušovanie

RODOVÁ NEROVNOSŤ V ČÍSLACH

70 % ženy tvoria 70 % z populácie v príjmovom pásme minimálnej mzdy

8 % dôchodok žien je o 8 % nižší ako dôchodok mužov

37 % 37 % neúplných domácností je ohrozených chudobou. 90 % neúplných rodín pritom predstavujú osamelé matky.

10 % každá desiata žena vo veku 65 + žije v riziku materiálnej chudoby

34 % každá tretia žena má od svojich 15-tich rokov skúsenosť s mužským násilím

PREČO POTREBUJEME RODOVÚ ROVNOSŤ

princípu rovnakej odmeny medzi mužmi a ženami za rovnakú prácu alebo prácu rovnakej hodnoty.

Na Slovensku je chudobou alebo sociálnym vylúčením ohrozených 16,1 % obyvateľov (2018, EU-SILC), pričom počet mužov a žien je pomerne vyrovnaný. Prerušovaním práce z dôvodu starostlivosti o deti a závislých členov rodiny, vysokým zaťažením neplatenou prácou a nízko ohodnotenou prácou žien sa však situácia mení vo vyššom veku. **Vo vekovej kategórii 65 a viac ročných je už počet žien v riziku chudoby viac ako dvojnásobný v porovnaní s mužmi.** Zo žien, ktoré majú viac ako 65 rokov, žije 48 000 v materiálnej chudobe, čo predstavuje 10% populácie žien tejto vekovej kategórii (2017, EU-SILC). Ani sociálne transfery tento rozdiel úplne nevyrovnávajú. Rodový rozdiel v dôchodkoch dosiahol na Slovensku 8% v neprospech žien (2017).

Každý deň ženy vytvárajú nevyčísliteľné ekonomické hodnoty svojou neplatenou alebo zle ohodnotenou prácou. Pomerne často sú ženy, či už ako skupina alebo individuálne osoby, vystavené dlhodobej dvojitej nespravodlivosti: ekonomickým nerovnostiam v podobe neviditeľnej alebo prekérnej práce a zároveň čelia hrozbe násillia alebo už zažívajú jeho rôzne druhy, vrátane sexuálneho obťažovania vo verejnom aj súkromnom živote.

Viacnásobné materstvo, materstvo bez partnera alebo rozvod sú ďalšími rizikami upadnutia žien do chudoby ešte počas ich produktívneho života. Chudobou je ohrozených 35,8% úplných rodín s tromi a viac závislými deťmi a takmer 36,9% neúplných domácností osamelých rodičov, z ktorých viac ako 90% predstavujú osamelé matky (2018, EU-SILC).

Počet ľudí v riziku príjmovej chudoby pred sociálnymi transfermi (2017, EU-SILC)

	Všetky vekové kategórie	Veková kategória 65 +
ŽENY	363 000	48 000
MUŽI	343 000	20 000

Poznámka: Hranica chudoby je 60% z priemerného ekvivalentného príjmu v národnom hospodárstve

PREČO POTREBUJEME RODOVÚ ROVNOSŤ

Na Slovensku bolo podľa štatistík polície počas rokov 2010 - 2018 zabitých alebo zavraždených 285 žien, z toho 61 svojimi manželmi alebo druhmi. Pritom s násilím od svojich 15 rokov má skúsenosť 34% žien, z toho 21% so sexuálnym alebo fyzickým násilím zo strany svojho partnera. V najzávažnejších prípadoch partnerského násilia však prišlo do kontaktu s políciou v približne iba 12% žien. Veľká časť nahlásených prípadov násilia na ženách sa na polícii preklasifikuje na priestupok a ako trestný čin sa vyšetruje iba zlomok nahlásených prípadov. Ešte menej prípadov násilia na ženách sa dostane pred súd a končí odsúdením páchatela. Dôkazom je, že v roku 2016 bolo evidovaných 3 194 priestupkov voči blízkej osobe, ale iba 453 trestných činov týrania blízkej alebo zverenej osoby, iba 143 osôb bolo odsúdených, z toho polovica podmienene. **Čísla svedčia o pretrvávajúcej trivializácii násilia na ženách, neschopnosti polície a ostatných orgánov činných v trestnom konaní ženy a ich deti pred mužmi-zneužívateľmi ochrániť, zastaviť násilie a násilných mužov potrestať.**

Nerovné rozdelenie moci v podobe nízkej reprezentácie žien na politickom a ekonomickom rozhodovaní, vytvára prostredie umožňujúce ekonomické vykorisťovanie žien a posilňuje pre ženy nepriaznivé ekonomické štruktúry, politiky a procesy. Oslabuje alebo znemožňuje sa tým kapacita žien zúčastňovať sa, prispievať a mať prospech z ekonomického rastu. Hodnota práce žien a vytváraných hodnôt nie je uznaná, nie je rešpektovaná ich dôstojnosť, nemajú dostatočné možnosti rozhodovať o spravodlivejšom rozdelení výsledkov ekonomického rastu.

INDEX RODOVEJ ROVNOSTI

Ženy majú v porovnaní s mužmi celkovo menej času, nižšiu kontrolu nad zdrojmi a menej slobody. Úroveň rodovej rovnosti v jednotlivých krajinách EÚ sleduje Index rodovej rovnosti, ktorý sa zameriava na 6 oblastí:

- PRÁCA
- PENIAZE
- VEDOMOSTI
- ČAS
- MOC
- ZDRAVIE

Aktuálny index rodovej rovnosti Slovenska dosahuje iba 52,4 bodu zo 100 bodov a za ostatných 10 rokov sa dokonca mierne zhoršil.

- Toto skóre je približne o 14 bodov pod priemerom EÚ-28.
- Slovensko je tak jedným z troch členských štátov EÚ, ktoré v oblasti rodovej rovnosti nepokročili v dekáde od 2005 do roku 2015.
- Nachádzame sa na 26. mieste v EÚ, čo predstavuje pokles o sedem miest za sledované obdobie.

EKONOMICKÉ SÚVISLOSTI RODOVEJ (NE)ROVNOSTI

Rodová nerovnosť nie je len naliehavou morálnou a sociálnou otázkou, ale má aj negatívne makroekonomické dopady. Ak by ženy, tvoriace viac ako polovicu svetovej populácie, dosiahli taký istý ekonomický potenciál ako dosahujú muži, globálna ekonomika by z toho výrazne benefitovala.

Ak by ženy zohrávali rovnakú úlohu na trhu práce akú dnes zohrávajú muži, celosvetové HDP by sa mohlo zvýšiť o 28 triliónov USD, resp. o 26% ročného celosvetového HDP v roku 2025.

Nestačí však iba umožniť účasť žien na platenom trhu práce. Musia byť odstránené prekážky blokujúce ich ekonomický potenciál. Takouto prekážkou je napríklad neplatená práca, ktorú zo 75% vykonávajú ženy. Starostlivosti o deti a iné závislé osoby, ako aj domáce práce by sa mali rovnomerne zdieľať s mužmi, štát by ich mal poskytovať ako bezplatnú alebo cenovo dostupnú verejnú službu, alebo by sa mali komercializovať a stať sa platenou prácou. Ďalšími prekážkami je nízka politická reprezentácia, nedostatočné služby reprodukčného a sexuálneho

ŠTÚDIE, VÝSKUMY, ŠTATISTIKY

Rodovo podmienené násilie

- Burtle, A. (2013) 'What is structural violence?' Structural violence
- European Agency for fundamental rights (2014). EU-wide survey – Violence against women
- EIGE (2014). Estimating the costs of gender-based violence in the European Union
- Gilman, R. (1997) Structural Violence: Can we find genuine peace in a world with inequitable distribution of wealth among nations? Context Institute
- Svetová banka: Násilie v partnerských vzťahoch: ekonomické náklady a dôsledky pre rast a rozvoj, Washington D.C., 2013

Ekonomické súvislosti rodovej rovnosti

- McKinsey Global Institute (2015). The power of parity: how advancing women's equality can add \$12 trillion to global growth
- OECD (2106) Women's economic empowerment

Rodová rovnosť v biznise

- International Monetary Fund (2016). Gender Diversity in Senior Positions and Firm Performance: Evidence from Europe
- Di Luy, Yangming Baoz (2018). Board Gender Diversity and Firm Performance: Evidence from Chinese Firms

EKONOMICKÉ SÚVISLOSTI

zdravia, finančná a digitálna exklúzia a násilie páchané na ženách.

Početné štúdie dokazujú štatisticky významný vzťah medzi zvýšeným počtom žien vo vyššom manažmente a predstavenstvách, a akceleráciou výkonnosti firmy. Niekoľko žien v exekutívnych orgánoch firmy alebo v jej vrcholových radoch má pozitívny dopad na výkonnosť firmy vo viacerých smeroch, vrátane zvýšenia miezd a zlepšením produktivity a následným zvýšením návratnosti aktív a hospodárskej hodnoty spoločnosti.

Jednou z prekážok dosiahnutia rodovej rovnosti - a tým aj plného ekonomického a občianskeho potenciálu žien - je aj násilie, s ktorým sú spojené ekonomické straty. Aktuálny celoeurópsky odhad nákladov na násilie páchané na ženách je takmer 226 miliárd EUR. Pre Slovensko boli ekonomické straty v dôsledku násilia na ženách odhadnuté na 2 418 827 677 EUR (a partnerského násilia na ženách na 1 168 787 530 EUR ročne).

Svetová banka vo svojom výskume z roku 2013 odhadla ročné náklady, resp. ekonomické straty spojené s násilím na ženách na 1,2 - 2 % HDP. Na základe konzervatívneho odhadu percento z hrubého domáceho produktu Slovenska 84 850,9 mil. EUR za rok 2017 predstavuje ekonomickú stratu 1 018 mil. EUR. Pri HDP na jedného obyvateľa 15 600 EUR za rok 2017 stráca každý obyvateľ Slovenska v dôsledku násilia na ženách 187 - 312 EUR ročne.

Násilie páchané na ženách je závažným porušením ľudských práv žien. Spoločnosť na mužské násilie na ženách dopláca aj ekonomicky. Podľa odhadov Svetovej banky tvoria straty spojené s násilím, ktoré páchajú muži na ženách, až 1,2 - 2 % HDP.

RODOVÁ ROVNOSŤ A MUŽI

Problematika rodovej rovnosti sa často primárne spája s posilnením žien a odstránením ich diskriminácie. Ide však o zúžený pohľad.

Zaangažovanosť mužov do riešenia rodových nerovností je rovnako kľúčová ako zaangažovanosť žien.

Muži a chlapci by mali otvorene podporovať myšlienky rodovej rovnosti, nenásilného správania a vzájomného rešpektu a zapájať sa do všetkých aktivít zameraných na prevenciu a elimináciu násilia páchaného na ženách a ďalších foriem diskriminácie žien.

Okrem toho, že ide o otázku ochranu ľudských práv žien, rodová nerovnosť je ubližujúca aj pre mužov. Deje sa tak najmä preto, že v našej spoločnosti je preferovaná ako “správna mužskosť” úzko vymedzená tzv. hegemoniálna mužskosť. Tá sa primárne vymedzuje cez kategóriu moci, je spájaná s agresivitou, úspechom, individualizmom, heterosexuálnou silou, racionalitou. Mužskosti, ktorá je diktovaná príkazom vylúčiť zo života chlapcov/mužov všetko, čo sa konotuje so ženskosťou. Mužskosti, ktorá diktuje byť udržať si svoje dominantné postavenie napr. v rodine,

ZAÚJÍMAVÉ ŠTÚDIE

- UN Women (2008). The Role of Men and Boys in Achieving Gender Equality
- Holubová (2013). Nové otcovstvo na Slovensku a jeho determinanty u otcov malých detí. Dizertačná práca.

RODOVÁ ROVNOSŤ A MUŽI

v práci, vo vzťahoch, mužskosti, ktorá hovorí, že je správne určovať pravidlá a limity iným, že je správne ovládať seba a ostatných. To má samozrejme dopady aj na životy mužov.

Aj keď stredná dĺžka života stúpa u mužov aj u žien, muži sa stále v priemere dožívajú o 7 rokov menej ako ženy. V roku 2018 to bolo 73,8 rokov u mužov, ale 81 rokov u žien (Štatistický úrad Slovenskej republiky).

Muži tiež v porovnaní so ženami častejšie zomierajú na predčasnú smrť v dôsledku vonkajších príčin, t. j. na dopravné nehody, vraždy či samovraždy. V miere dokončených samovrážd tvoria muži dlhodobu viac ako 80%, pri samovražedných pokusoch je pomer medzi mužmi a ženami takmer vyrovnaný (NCZI, 2019). Príčiny či už kratšej doby dožitia alebo úmrtia v dôsledku vonkajších príčin sú mnohoraké, viaceré z nich však súvisia s hegemoniálnou mužskosťou, ktorá "prikazuje" mužom viac riskovať, neprejavovať city, byť hrdinom za každú cenu, a nežiadať o pomoc.

S hegemoniálnou mužskosťou a s jej nereálnymi ideálmi môže súvisieť aj výrazne viac mužov v porovnaní so ženami, ktorí sa utiekajú k nadmernému užívaniu alkoholu alebo drogám.

Politiky rodovej rovnosti majú na mužov pozitívny vplyv. Viaceré štúdie ukázali, že osobná starostlivosť mužov o svoje deti v ranom veku, respektíve čerpanie otcovskej či materskej dovolenky má pozitívny vplyv na zdravie mužov, osobnostnú komplexnosť a zvýšenú empatiu. Navyše môže pozitívne vplývať na stabilitu a spokojnosť rodičovského páru a prispieť k rozhodnutiu páru mať ďalšie dieťa.

Zlepšenie života mužov, žien aj celých rodín môžu priniesť kvalitné politiky rodovej rovnosti, ktoré sledujú nasledujúce oblasti:

- **Zlepšovanie podmienok pracovného trhu.** Obrovské množstvo žien aj mužov pracuje v tzv. prekérnych prácach, ktoré im neposkytujú dostatočnú istotu, možnosť kariérneho rastu či stabilitu finančného príjmu. **Pracovné podmienky sú často vykorisťujúce - pracovníci a pracovníčky sú nútení pracovať nadčas, nemajú dostatok prestávok či pracujú v škodlivom prostredí.** Dôstojné pracovné podmienky pre ženy aj mužov, dôkladné uplatňovanie politiky rovnakej pláce za vykonanú prácu a aktívna podpora zosúladovania pracovného a osobného života pomôžu nielen vyrovnávať rozdiely medzi ženami a mužmi, ale aj medzi rôznymi spoločenskými triedami.
- **Silné rodinné politiky,** ktoré by umožnili mužom kvalitnejšie zapojiť sa do starostlivosti o svoje deti a rodinu. Kvôli rodovému mzdovému rozdielu a všeobecne nízkym mzdám sa páry nemôžu slobodne rozhodnúť o tom, kto sa bude primárne starať o dieťa - na rodičovskú nastupuje ten či tá, čo zarába menej (obyčajne ženy). Neplatená práca starostlivosti by mala byť náležité finančne ohodnotená (keďže vytvára ekonomickú hodnotu) a pre rodičov by mali byť k dispozícii kvalitné škôlky, školy, jasle či detské skupiny.

SLOVENSKÁ REPUBLIKA A RODOVÁ ROVNOSŤ

Rodová rovnosť a ľudské práva žien patria k hodnotám, ku ktorým sa naša krajina prihlásila nielen prostredníctvom Ústavy, mnohých zákonov, ratifikáciou dohovorov ale aj tým, že sme sa dobrovoľne stali členskými krajinami OSN, RE a EÚ. Tieto organizácie považujú rodovú rovnosť za neoddeliteľnú súčasť ľudských práv a nevyhnutnú podmienku demokracie

Rovnosť medzi mužmi a ženami je kľúčovým cieľom Európskej únie vo všetkých jej činnostiach, ako sa uznáva v zmluvách [články 2 a 3 Zmluvy o Európskej únii (ZEÚ),

článok 8 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ)] a v Charte základných práv Európskej únie (článok 23). Na diskrimináciu z dôvodu pohlavia a rodu sa vzťahuje osobitná, pomerne rozsiahla legislatíva EÚ. Opatrenia týkajúce sa tejto oblasti majú na európskej úrovni dlhú históriu, siahajúcu do počiatkov Európskeho spoločenstva. Konsolidovaním viacerých právnych aktov vznikli tri hlavné smernice, týkajúce sa rovnosti mužov a žien v zamestnaní a povolani, v prístupe k tovarom a službám a v podnikaní.

TRI HLAVNÉ SMERNICE UPRAVUJÚCE RODOVÚ ROVNOSŤ

- SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2006/54/ES z 5. júla 2006 o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania.
- SMERNICA RADY 2004/113/ES z 13. decembra 2004 o vykonávaní zásady rovnakého zaobchádzania medzi mužmi a ženami v prístupe k tovaru a službám a k ich poskytovaniu (rodová smernica).
- SMERNICA EURÓPSKEHO PARLAMENTU A RADY 2010/41/EÚ zo 7. júla 2010 o uplatňovaní zásady rovnakého zaobchádzania so ženami a mužmi vykonávajúcimi činnosť ako samostatne zárobkovo činné osoby a o zrušení smernice Rady 86/613/EHS.

SR A RODOVÁ ROVNOSŤ

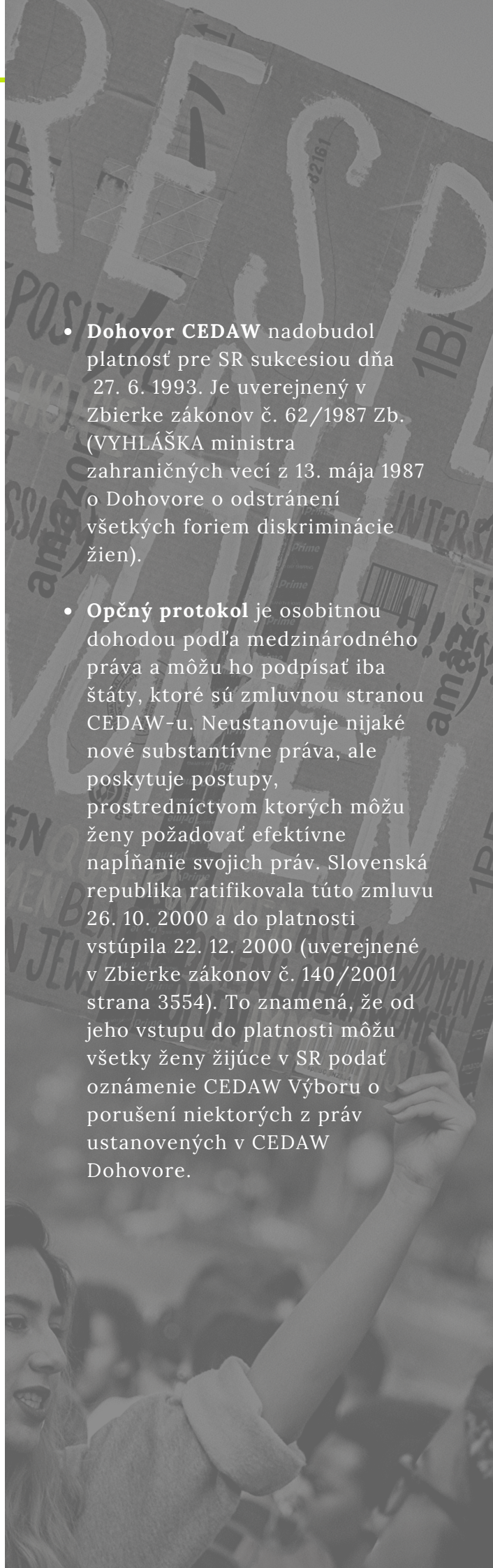
Slovenská republika je tiež zmluvnou stranou Dohovoru OSN o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien (CEDAW) a Opčného protokolu k Dohovoru.

CEDAW Dohovor patrí k najvýznamnejším nástrojom podpory a ochrany ľudských práv žien a rodovej rovnosti. Je považovaný za základnú listinu ľudských práv žien, tzv. „**Bill of rights for women**“. Jeho výnimočnosť spočíva v tom, že pokrýva všetky oblasti verejného a súkromného života, ako aj v tom, že chráni všetky práva žien (občianske, politické, kultúrne, sociálne a i).

Dohovor zdôrazňuje, že ženy čelia rôznym formám diskriminácie a nerovností práve preto, lebo sú ženy. A že sú to práve kultúrne zvyky, predsudky a rodové stereotypy, ktoré prispievajú k diskriminácii žien a k prehľbovaniu rodovej nerovnosti*. Preto sa zmluvné štáty zaviazali zmeniť a zrušiť spoločenské postoje a kultúrne vzorce a praktiky, ktoré sú založené na koncepte podriadenosti alebo nadriadenosti jedného z pohlaví.

Krajiny, vrátane našej, ratifikáciou dohovoru deklarovali, že odsudzujú diskrimináciu žien vo všetkých jej formách a zaviazali sa, "že budú všetkými vhodnými prostriedkami a bez meškania uskutočňovať politiku odstránenia diskriminácie žien". (článok 2). Znamená to, že všetky štáty ako zmluvné strany dohovoru musia realizovať túto povinnosť prostredníctvom všetkých primeraných prostriedkov vrátane konkrétnych a účinných politik a programov a to tak aby rešpektovali (v zmysle dodržiavať),

- **Dohovor CEDAW** nadobudol platnosť pre SR sukcesiou dňa 27. 6. 1993. Je uverejnený v Zbierke zákonov č. 62/1987 Zb. (VYHLÁŠKA ministra zahraničných vecí z 13. mája 1987 o Dohovore o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien).
- **Opčný protokol** je osobitnou dohodou podľa medzinárodného práva a môžu ho podpísať iba štáty, ktoré sú zmluvnou stranou CEDAW-u. Neustanovuje nijaké nové substantívne práva, ale poskytuje postupy, prostredníctvom ktorých môžu ženy požadovať efektívne napĺňanie svojich práv. Slovenská republika ratifikovala túto zmluvu 26. 10. 2000 a do platnosti vstúpila 22. 12. 2000 (uverejnené v Zbierke zákonov č. 140/2001 strana 3554). To znamená, že od jeho vstupu do platnosti môžu všetky ženy žijúce v SR podať oznámenie CEDAW Výboru o porušení niektorých z práv ustanovených v CEDAW Dohovore.

SR A RODOVÁ ROVNOSŤ

chránili a naplňali právo žien na nediskriminačné zaobchádzanie a rovnosť. Na účinnú implementáciu dohovoru a na monitorovanie pokroku pri jeho plnení dohliada Výbor OSN pre odstránenie diskriminácie žien (CEDAW Výbor). Slovenská republika spolu s ostatnými zmluvnými stranami dobrovoľne súhlasila, že bude pravidelne každé 4 roky zasielať Výboru správu o plnení opatrení prijatých na implementáciu dohovoru. Po zhodnotení správ a tzv. Konštruktívnom dialógu so zástupkyňami a zástupcami zmluvnej strany vydá Výbor Záverečné zistenia, v ktorom popíše, aké potreby zmeny by mala krajina uskutočniť pre úplnú realizáciu dohovoru v praxi.

* V súvislosti s výkladom článkov 2 (f) a článkom 5 (a) je dôležité zdôrazniť, že svojou dikciou jasne odkazujú na rodový kontext diskriminácie žien, napriek tomu, že „rod“ nie je explicitne uvedený v texte dohovoru[5]. Výbor pre odstránenie diskriminácie žien (Výbor CEDAW) zaujal k tomu jasné stanovisko: „Aj keď sa v Dohovore uvádza len diskriminácia z dôvodu pohlavia, z výkladu článku 1 v spojení s článkom 2 písm. f) a článkom 5 písm. a) vyplýva, že Dohovor sa týka rodovo podmienenej diskriminácie žien[5]. Výraz pohlavie označuje biologické rozdiely medzi mužmi a ženami. Pojmom rod sa označujú sociálne konštruované identity, vlastnosti a role žien a mužov a sociálne a kultúrne vnímanie týchto biologických rozdielov spoločnosťou, ktoré vedie k hierarchizácii postavenia žien a mužov a rozdeleniu moci a práv v prospech mužov na úkor žien. Takéto spoločenské postavenie žien a mužov je ovplyvnené politickými, hospodárskymi, kultúrnymi, náboženskými a ideologickými faktormi a ďalšími vonkajšími okolnosťami a rovnako ho možno prostredníctvom kultúry, spoločnosti a komunity zmeniť. Uplatňovanie Dohovoru na rodovo podmienenú diskrimináciu jednoznačne vyplýva z definície diskriminácie uvedenej v článku 1“. (Všeobecné odporúčanie č. 28, 2010: ods. 5).

CEDAW V SKRATKE

- **Články 1 až 5** sú rámcové, obsahujú definície a povinnosti zmluvných štátov a ako také musia byť uplatňované pri implementácii ďalších článkov.
- **Článok 6** dohovoru je zameraný na odstránenie obchodovania so ženami a zneužívania žien na prostitúciu.
- **Články 7 a 8** sa zameriava na odstránenie diskriminácie žien v politickom a verejnom živote a na medzinárodnej úrovni.
- **Článok 9** zaručuje právo na rovnosť v otázkach štátnej príslušnosti.
- **Článok 10** zaväzuje štáty odstrániť diskrimináciu žien a zabezpečiť im rovnaké práva v porovnaní s mužmi v oblasti vzdelávania vo vzdelávaní.
- **Článok 11** ukladá povinnosť zabezpečiť ženám právo na prácu a odstrániť diskrimináciu v zamestnaní.
- **Článok 12** zabezpečuje právo na rovnosť v oblasti zdravia a zdravotnej starostlivosti.
- **Článok 13** ustanovuje právo na rovnosť vo všetkých oblastiach hospodárskeho a spoločenského života (športe a kultúre).
- **Článok 14** chráni ženy z vidieckych oblastí, keďže práve ony zažívajú často formy viacnásobnej diskriminácie.
- **Článok 15** zaručuje ženám právo na rovnosť pred zákonom.
- **Článok 16** chráni práva žien v manželstve a rodinných vzťahoch.

INŠTITÚCIE A DOKUMENTY NA SLOVENSKU

Slovenská republika sa rodovú rovnosť snaží dosahovať prostredníctvom zákonov, akčných plánov i inštitucionálnych orgánov vytvorených na ich podporu. Úroveň inštitucionálneho zabezpečenia významne ovplyvňuje nastavovanie účinných verejných politík. Pokiaľ ide o tému rodovej rovnosti, SR má v súčasnosti minimum inštitúcií podieľajúcich sa na zavedení rodovej rovnosti a ľudských práv žien do praxe.

Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí

V rámci organizačnej štruktúry Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR funguje Odbor rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí (ďalej aj odbor). Zaoberá sa tvorbou štátnej politiky v oblasti rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí a spracúva strategické a koncepčné materiály súvisiace s touto témou. Odbor vykonáva popri štandardných úlohách aj funkciu koordinátora pre horizontálnu prioritu rovnosť príležitostí v štrukturálnych fondoch. Od roku 2017 má aj kompetenciu zabezpečovať koordináciu a tvorbu systémových opatrení v oblasti prevencie domáceho násillia. Odbor ako gestro problematiky každoročne vypracováva Súhrnnú správu o stave rodovej rovnosti na Slovensku za uplynulý rok.

Celoštátna stratégia a akčný plán rodovej rovnosti

Pokiaľ ide o strategické materiály v tejto oblasti, v súčasnosti SR implementuje Celoštátnu stratégiu rodovej rovnosti a Akčný plán rodovej rovnosti na roky 2014-2019. Tento proces zastrešuje a koordinuje odbor. V súvislosti s problematikou násillia páchaného na ženách, odbor vypracováva, realizuje a koordinuje národné akčné plány na prevenciu a elimináciu násillia na ženách (ďalej aj NAP), ktoré predstavujú praktické naplnenie Národnej stratégie na prevenciu a elimináciu násillia páchaného na ženách a v rodinách prijatej v roku 2004. MPSVR SR doposiaľ vypracovalo a realizovalo tri akčné plány, a to: NAP na roky 2005 – 2008, NAP na roky 2009 – 2012 a NAP na roky 2014 – 2019. Ich plnenie je však nedostatočné a množstvo inštitúcií sa na realizácii úloh podieľa veľmi formálne.

Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť

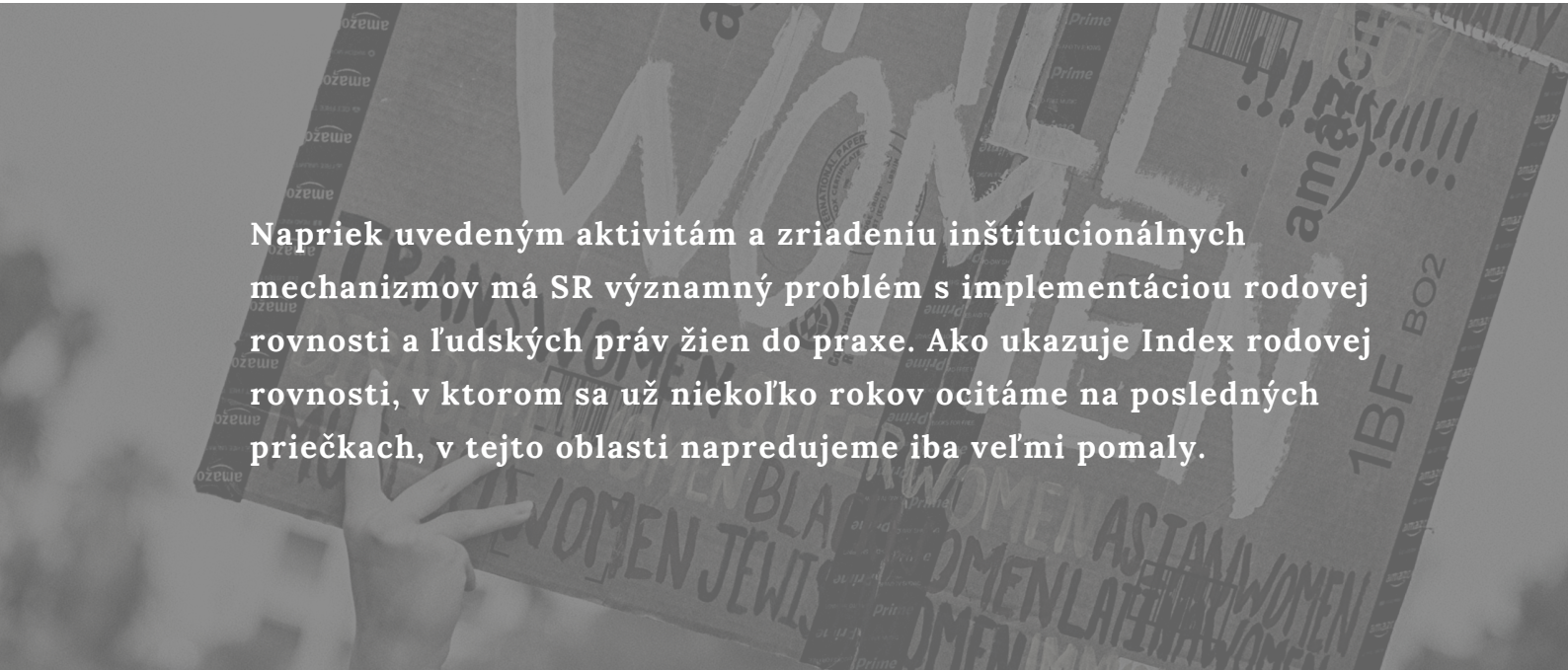
K významným orgánom, v rámci ktorých môže občianska spoločnosť a mimovládne organizácie participovať na kreovaní verejných politík v oblasti ochrany ľudských práv a rodovej rovnosti patrí nesporne Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej aj Rada vlády).

SR A RODOVÁ ROVNOSŤ

Rada bola ustanovená v novembri 2011 ako stály odborný, poradný, koordinačný a konzultatívny orgán vlády SR v oblasti ochrany základných ľudských práv a slobôd, presadzovania zásady rovnakého zaobchádzania a princípu rovnosti vrátane rodovej rovnosti. Mimovládne organizácie už pri kreovaní tohto orgánu presadili, aby občianska platforma mala pomerný počet hlasov k štátnej správe, čím by sa naplnil predpoklad na vedenie participatívneho dialógu so štátnou správou. Negatívom rady je, že má iba poradný hlas, čo znamená, že sa jej často nedarí presadiť kľúčové zmeny a opatrenia.

Jedným zo stálych odborných orgánov Rady je Výbor pre rodovú rovnosť. Bol ustanovený pre otázky týkajúce sa rodovej rovnosti a pre oblasť implementácie Dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien ako aj ďalších medzinárodných dohovorov a dokumentov zameraných na elimináciu diskrimináciu z dôvodu pohlavia a rodu a legislatívy Európskej únie v tejto oblasti.

Významným pozitívom je publikovanie údajov o rodových nerovnostiach Štatistickým úradom Slovenskej republiky a vytvorenie internetovej stránky Štatistického úradu SR, na ktorej sú zverejnené štatistické údaje o problematike rodovej rovnosti a ich každoročná aktualizácia.

Napriek uvedeným aktivitám a zriadeniu inštitucionálnych mechanizmov má SR významný problém s implementáciou rodovej rovnosti a ľudských práv žien do praxe. Ako ukazuje Index rodovej rovnosti, v ktorom sa už niekoľko rokov ocitáme na posledných priečkach, v tejto oblasti napredujeme iba veľmi pomaly.

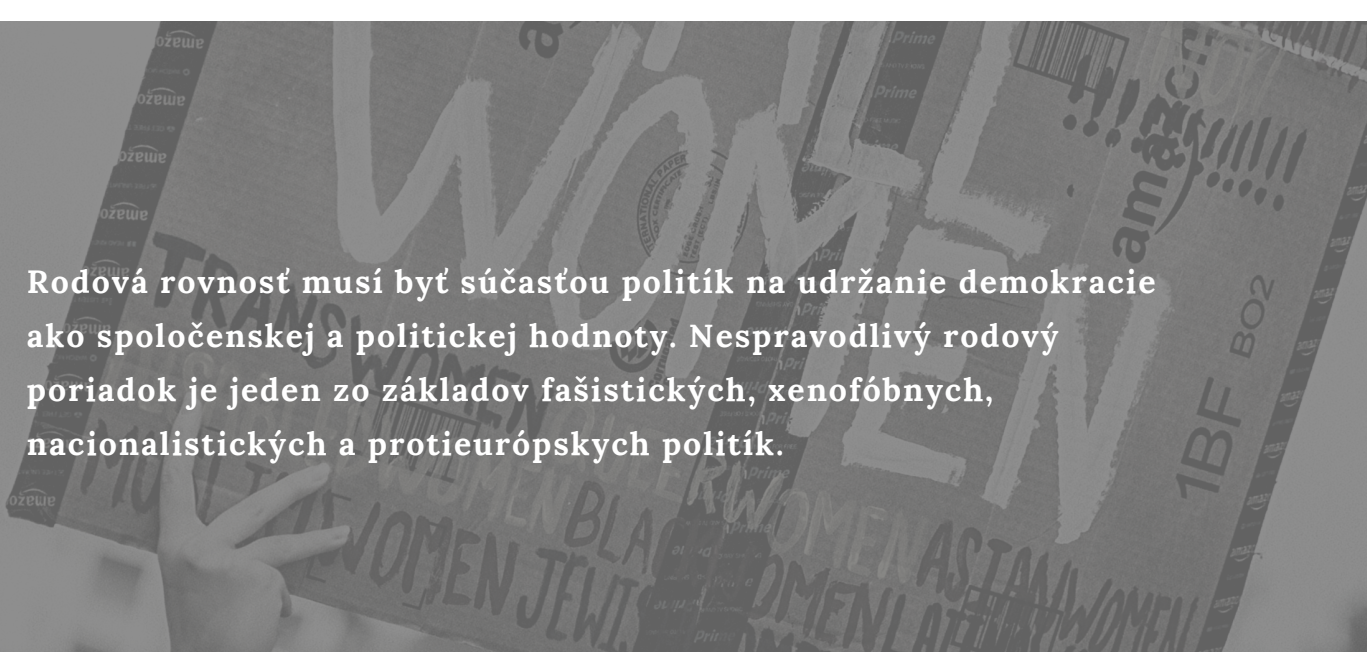
VÝZVY SÚČASNOSTI: HNUTIE PROTI RODOVEJ ROVNOSTI

Počas posledných rokov silneli na Slovensku aj v ďalších krajinách hnutia proti rodovej rovnosti. Hlavnou agendou týchto aktérov je boj proti tzv. gender ideológii, ktorou označujú rôznorodé témy rodovej rovnosti, feminizmu a ľudských práv žien aj LGBTQI ľudí.

Samotný pojem “gender ideológia” pritom nemá jasnú definíciu - hĺbkové analýzy poukázali na to, že neoznačuje nič konkrétne a používa sa skôr ako nástroj na vyvolávanie strachu (úmyselné označenie politik rodovej rovnosti ako “ideológia”;

ničím nevysvetlené výstrahy pred “ohrozovaním tradičnej rodiny”). Tento pojem si pritom neosvojujú len aktéri naviazaní na katolícku cirkev, ale aj mnohí ďalší, ktorí sa v súčasnosti označujú ako “antisystém”.

Boj proti ľudským právam žien a rodovej rovnosti tak nie je len izolovanou politickou témou niekoľkých aktérov, ale významnou súčasťou rastúcich protidemokratických tendencií v spoločnosti. Rétoriku boja proti rodovej rovnosti si osvojujú aj protieurópsky, protiimigračne či fašisticky orientovaní politickí aktéri.

Rodová rovnosť musí byť súčasťou politik na udržanie demokracie ako spoločenskej a politickej hodnoty. Nespravodlivý rodový poriadok je jeden zo základov fašistických, xenofóbnych, nacionalistických a protieurópskych politik.

VÝZVY SÚČASNOSTI

Politiky proti rodovej rovnosti sa čoraz intenzívnejšie dostávajú do hlavného politického prúdu. Ešte pred niekoľkými rokmi prehovárali aktéri protirodových hnutí takmer výlučne z cirkevných inštitúcií alebo z tzv. alternatívnych (t.j. konšpiračných) médií. V súčasnosti je spochybňovanie významu ľudských práv žien a LGBTQI ľudí súčasťou politickej agendy na najvyšších politických úrovniach, a to nielen na Slovensku, ale aj v ďalších európskych krajinách či v USA.

Rodová rovnosť nie je len abstraktnou kultúrnou či hodnotovou témou. Politiky namierené proti rodovej rovnosti reálne ohrozujú životy a zdravie žien. Na Slovensku boli do parlamentu v uplynulých rokoch viackrát predložené návrhy na sprísnenie interrupčného zákona. Skúsenosti z iných krajín (napr. z Poľska) poukazujú na to, že obmedzovanie interrupcií nevedie k zníženiu ich počtu. Ženy cestujú kvôli zákrokom do zahraničia, podstupujú interrupciu ilegálne alebo siahajú po domáckych receptoch. V dôsledku neodborných interrupcií dochádza k mnohým vážnym poškodeniam zdravia žien a nezriedka aj k úmrtiam.

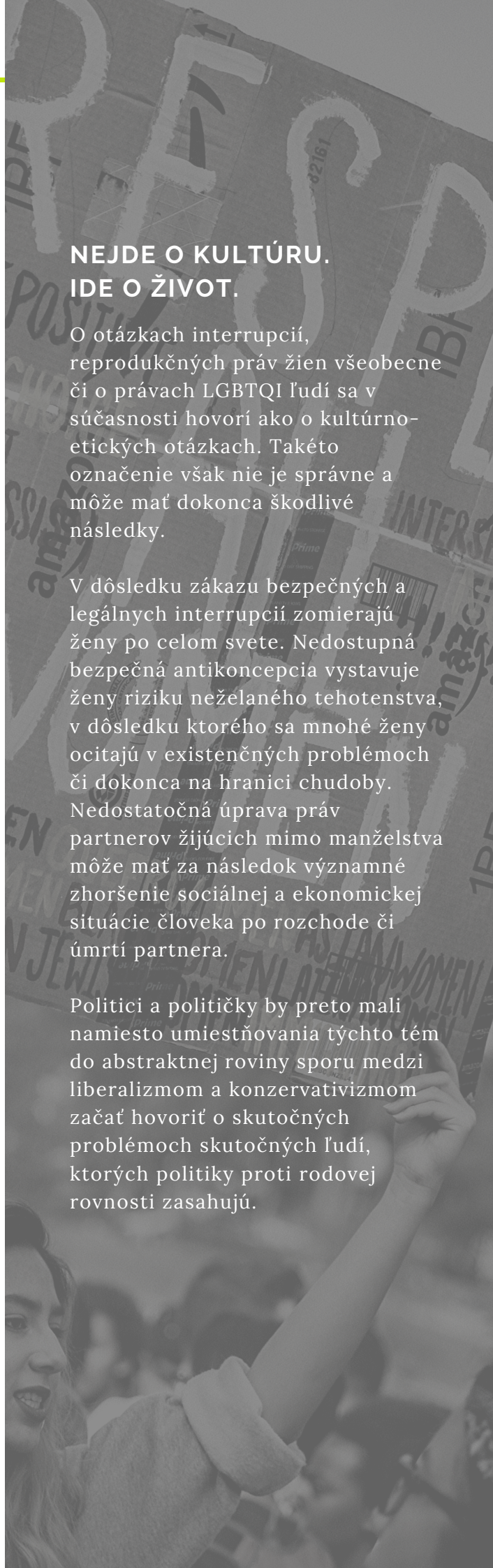
Najohrozenejšie sú ženy s nižšími príjmami, ktoré si nemôžu dovoliť vycestovať na zahraničnú kliniku. Nejde pritom len o najchudobnejšie ženy, ale o široké vrstvy manuálne pracujúcich žien, žien pracujúcich v školstve či zdravotníctve, za pokladňou alebo v službách, ktoré si z platov nedokážu dovoliť zákrok za niekoľko tisíc Eur.

NEJDE O KULTÚRU. IDE O ŽIVOT.

O otázkach interrupcií, reprodukčných práv žien všeobecne či o právach LGBTQI ľudí sa v súčasnosti hovorí ako o kultúrno-etických otázkach. Takéto označenie však nie je správne a môže mať dokonca škodlivé následky.

V dôsledku zákazu bezpečných a legálnych interrupcií zomierajú ženy po celom svete. Nedostupná bezpečná antikoncepcia vystavuje ženy riziku neželaného tehotenstva, v dôsledku ktorého sa mnohé ženy ocitajú v existenčných problémoch či dokonca na hranici chudoby. Nedostatočná úprava práv partnerov žijúcich mimo manželstva môže mať za následok významné zhoršenie sociálnej a ekonomickej situácie človeka po rozchode či úmrtí partnera.

Politici a političky by preto mali namiesto umiestňovania týchto tém do abstraktnej roviny sporu medzi liberalizmom a konzervativizmom začať hovoriť o skutočných problémoch skutočných ľudí, ktorých politiky proti rodovej rovnosti zasahujú.

VÝZNAM A ÚLOHA MIMOVLÁDNYCH ORGANIZÁCIÍ

Ludskoprávne, ženské a feministické organizácie sú podľa medzinárodných autorít hlavnými katalyzátorkami zvyšovania úrovne rodovej rovnosti a zlepšovania dodržiavania ľudských práv. Úloha nezávislých, autonómnych ženských organizácií presadzujúcich a obhajujúcich práva žien je nezastupiteľná tak v prevencii a znižovaní násilia páchaného mužmi na ženách, poskytovaní špecializovaných podporných služieb, ako aj pri presadzovaní systémových zmien.

Podľa štúdie Htun a Weldon z roku 2010 najsilnejším predikátom úspešného presadenia legislatívnej

reformy v oblasti násilia na ženách je existencia autonómneho ženského hnutia v krajine vyvíjajúceho tlak na štát, aby zosúladil vnútroštátnu legislatívu s medzinárodnými normami ľudských práv.

Problematika rodovej rovnosti, diskriminácie žien a násilia páchaného na ženách v SR dlhodobo stála na okraji pozornosti nielen samotnej verejnosti, ale aj politických predstaviteľov a predstaviteľiek. K zmene tejto situácie, ktorá spočívala v zviditeľnení týchto tém a ich artikulovaní ako problému verejnej politiky, prispeli najmä feministické

ŠTÚDIE, DOKUMENTY

- Uznesenie Európskeho parlamentu z 13. februára 2019 o odmietavom postoji k právam žien a rodovej rovnosti zaznamenanom v EÚ (P8_TA-PROV(2019)0111; (2018/2684(RSP))
- Bobáková, M. in Mesochoritisová, A. (ed.): Analýza prostredia MVO pracujúcich v oblasti eliminácie a prevencie násilia páchaného na ženách, Možnosť voľby, Bratislava, 2014.
- Weldon, S & Htun, Mala. (2010). Violence Against Women: A Comparative Analysis of Progress on Women's Human Rights

VÝZNAM MVO

mimovládne organizácie. Tie ako prvé začali nielen oboznamovať verejnosť s rozsahom a dôsledkami diskriminácie žien, poskytovať špecifické služby ženám vystavených násiliu a ich deťom, vzdelávať odbornú i laickú verejnosť, ale aj významne vstupovať prostredníctvom advokačných aktivít do politických rozhodovacích procesov.

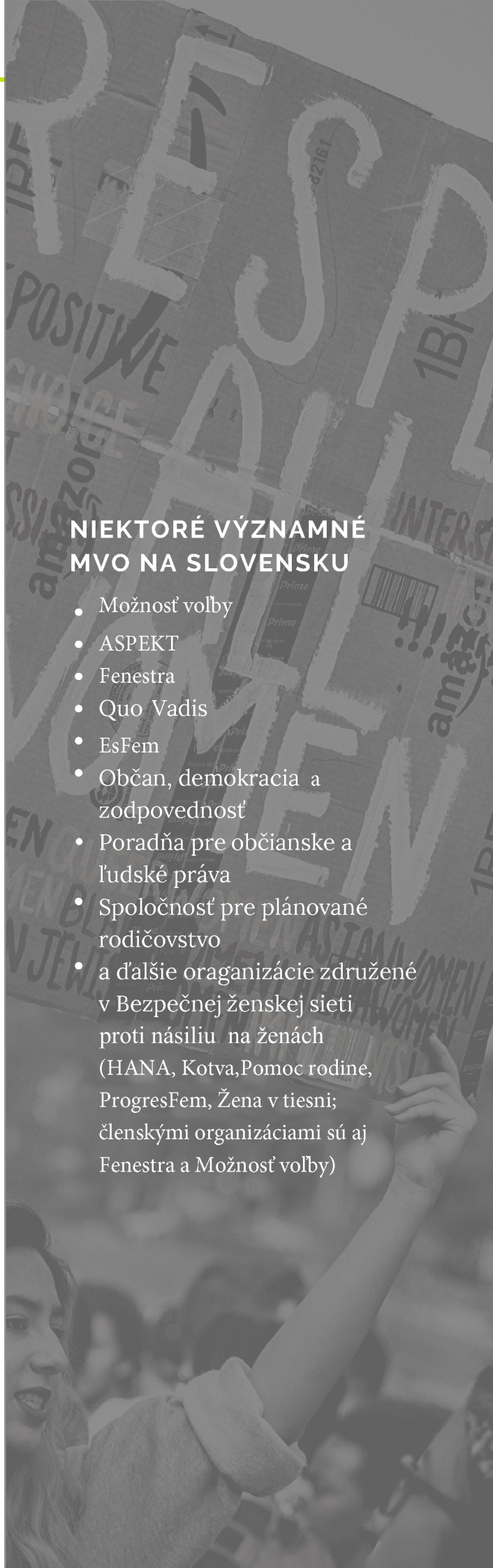
Po desaťročiach ich práce možno konštatovať, že svojimi aktivitami prispeli k budovaniu povedomia o problematike ľudských práv žien, rodovej rovnosti či témy násilia páchaného na ženách, k zlepšeniu legislatívneho prostredia, inštitucionálnych mechanizmov a tvorbe strategických opatrení. Je teda zrejmé, že na nich možno nahliadať ako na kľúčové aktérky pozitívnej zmeny a nositeľky odbornosti v tejto téme.

Na situáciu MVO je potrebné nazerať aj z perspektívy finančných a personálnych kapacít, ako podmienok ich udržateľného rozvoja. Pri napĺňaní cieľov organizácií zohrávajú dôležitú úlohu externé podmienky, najmä širší spoločenský a politický kontext a dostupnosť finančných zdrojov. Finančná podpora ženských a feministických organizácií je na Slovensku dlhodobo nedostatočná, netransparentná a nadmerne byrokraticky zaťažujúca.

Kvôli radikalizujúcemu sa diskurzu čelia tieto MVO čoraz väčším bariéram pri získavaní finančných prostriedkov, a to v dôsledku reštriktívnych kritérií a administratívnej záťaže, ako aj čoraz nepriateľskejšiemu prostrediu. Okrem samotných organizácií na to upozorňuje napríklad Európsky parlament vo svojom uznesení z 13. februára 2019 o odmietavom

NIEKTORÉ VÝZNAMNÉ MVO NA SLOVENSKU

- Možnosť volby
- ASPEKT
- Fenestra
- Quo Vadis
- EsFem
- Občan, demokracia a zodpovednosť
- Poradňa pre občianske a ľudské práva
- Spoločnosť pre plánované rodičovstvo
- a ďalšie organizácie združené v Bezpečnej ženskej sieti proti násiliu na ženách (HANA, Kotva, Pomoc rodine, ProgresFem, Žena v tiesni; členskými organizáciami sú aj Fenestra a Možnosť volby)

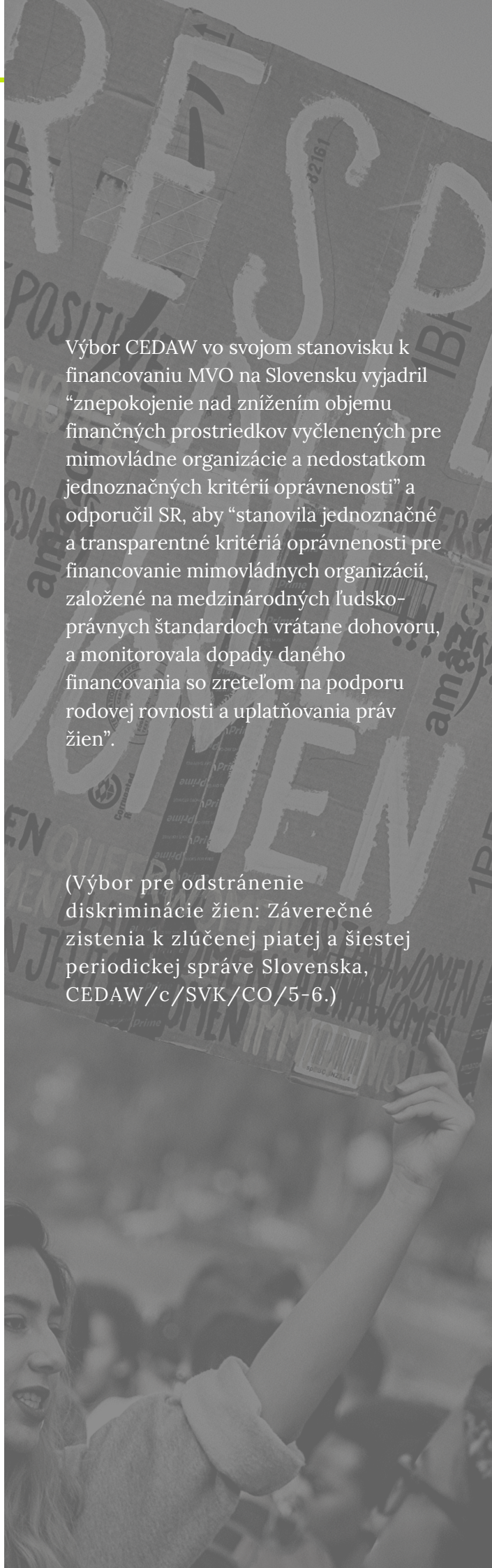

VÝZNAM MVO

postoji k právam žien a rodovej rovnosti zaznamenanom v EÚ, ako aj CEDAW Výbor vo svojich Záverečných zisteniach k zlúčenej piatej a šiestej periodickej správe Slovenska (CEDAW/c/SVK/CO/5-6). V roku 2019 uplynie lehota na ich implementáciu, pričom SR doposiaľ žiadnym zásadným spôsobom nereflektovala na tieto výzvy. Pre SR tak ostáva výzvou konštatovanie, že “jednou z najväznejších, ale aj najtrvalejších prekážok dosahovania pozitívnej zmeny v životoch žien, je nedostatok finančných a iných zdrojov určených pre efektívne fungovanie ženskoprávnych organizácií ako významných aktérov pozitívnej zmeny a udržateľného sociálneho rozvoja”.

Výbor CEDAW vo svojom stanovisku k financovaniu MVO na Slovensku vyjadril “znepokojenie nad znížením objemu finančných prostriedkov vyčlenených pre mimovládne organizácie a nedostatkom jednoznačných kritérií oprávnenosti” a odporučil SR, aby “stanovila jednoznačné a transparentné kritériá oprávnenosti pre financovanie mimovládnych organizácií, založené na medzinárodných ľudsko-právnych štandardoch vrátane dohovoru, a monitorovala dopady daného financovania so zreteľom na podporu rodovej rovnosti a uplatňovania práv žien”.

(Výbor pre odstránenie diskriminácie žien: Záverečné zistenia k zlúčenej piatej a šiestej periodickej správe Slovenska, CEDAW/c/SVK/CO/5-6.)

RODOVÁ ROVNOSŤ PRE POLITIČKY A POLITIKOV

Autorky: Adriana Mesochoritisová, Barbora Holubová, Alexandra Ostertágová

Možnosť voľby, 2019; Copyright © Možnosť voľby, autorky

Možnosť voľby (2001) je mimovládna organizácia zameraná na ochranu a podporu ľudských práv žien, reprodukčných práv, elimináciu a prevenciu násilia páchaného na ženách a presadzovanie rodovej rovnosti do praxe. Naším cieľom je, aby všetci ľudia mali reálne možnosti voľby a mohli žiť svoje životy slobodne a dôstojne - bez obmedzovania rodovými a inými stereotypmi a predsudkami. Možnosť voľby je známa ako jedna z najaktívnejších advokačných organizácií zameraných na ochranu práv žien. Má tiež najväčšie skúsenosti s realizáciou rodového vzdelávania dospelých v SR. Ponúka a realizuje interaktívne rodové tréningy, vrátane tréningov pre političky a politikov.

O autorkách:

Barbora Holubová vyštudovala sociológiu na Univerzite Komenského v Bratislave. Pôsobila na Inštitúte pre výskum práce a rodiny a v Európskom inštitúte pre rodovú rovnosť vo Vilniuse. Výskumne sa venuje najmä rodovým nerovnostiam a násiliu páchanému na ženách. Spolupracuje s medzinárodnými inštitúciami a ženskými mimovládnymi organizáciami.

Adriana Mesochoritisová je politologička so špecializáciou v oblasti ľudských práv žien a rodovej rovnosti a aktivistka. Pôsobí ak štatutárna zástupkyňa organizácie Možnosť voľby. Je podpredsedníčkou Výboru pre rodovú rovnosť a členkou Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. V roku 2015 sa stala laureátkou ceny Piata žena v kategórii Aktivizmus - ocenenie za jej dlhoročnú prácu zameranú na zastavenie násilia páchaného na ženách.

Alexandra Ostertágová sa zaoberá otázkami spoločenskej rovnosti a spravodlivosti. Spolupracovala na viacerých projektoch feministického vydavateľstva ASPEKT a ďalších slovenských aj medzinárodných projektoch, ktoré sa zaoberali otázkami účasti žien a ďalších vylučovaných skupín na občianskom a politickom živote.